

**ಸಾವಯವ &
ಸಿಲಿಡಾನೈಗಲು
2018** ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ
ವಾಣಿಜ್ಯ ಮೆಲೆ

19-21 ಜನವರಿ

ಬೆಂಗಳೂರು ಅರಮನೆ

www.organics-milletts.in

ಪರಿವಿಡಿ

1.	ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು 2018 - ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮೇಳ	1
2.	ಜಾಗತಿಕ ಕ್ರಾಂತಿ	2
3.	ಭಾರತದ ಸಾವಯವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ	4
4.	ಸಾವಯವಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿ - ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ	6
5.	ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಆಹಾರ- ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು	8
6.	ಸಾವಯವ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ	18
7.	ಮುಂದಿನ ಹೆಜ್ಜೆ	21

ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು 2018 – ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮೇಳ

ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ, ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ICCOA (International Competence Centre for Organic Agriculture) ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಆಯೋಜಿಸಿರುವ ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು 2018 – ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮೇಳವು, 2017ರ ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಸಿರಿ ಧಾನ್ಯಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮೇಳದ ಅಪಾರ ಯಶಸ್ಸಿನ ಮುಂದುವರೆದ ಭಾಗವಾಗಿ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನವನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ದೇಶೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಕಂಪನಿಗಳು, ವಿವಿಧ ರಾಜ್ಯಗಳ ರೈತರ ಗುಂಪುಗಳು, ಕೇಂದ್ರ/ ರಾಜ್ಯದ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಜಾಗತಿಕ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಬಳಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಈ ಮೇಳವು ಒಂದು ವೇದಿಕೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಈ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸುವ ದೇಶೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಪಾಲುದಾರರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಹಂಚಿಕೊಳ್ಳಲು ಆ ಮೂಲಕ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಜ್ಞಾನ ಪಾಲುದಾರ ICCOA ಸಂಸ್ಥೆಯು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮೇಳ 2018ರ ಪ್ರಮುಖ ಆಯೋಜಕರಾಗಿದ್ದು, ಭಾರತದ ಮತ್ತು ಇತರೆ ದೇಶಗಳ ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವರು ಮತ್ತು ತಜ್ಞರು ಈ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಉಪನ್ಯಾಸ ನೀಡಲಿದ್ದಾರೆ, 2017ರಲ್ಲಿ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗಿದ್ದ ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು- ಸುಧಾರಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅವಕಾಶಗಳು- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಕರು, ವ್ಯಾಪರಸ್ಥರು, ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿರುವವರು, ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರಾಟಗಾರರು, ಅಧಿಕಾರಿಗಳು ಮತ್ತು ವಿವಿಧ ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು, ಸಂಘ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಿಗೂ ಸುಮಾರು 1200 ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ಮೂರು ದಿನದ ಈ ಸಮ್ಮೇಳನದಲ್ಲಿ ಆಯಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ತಜ್ಞರಿಂದ ಸುಮಾರು 22 ಉಪನ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಏರ್ಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು.

ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮೇಳ 2017 – ವಿವರಗಳು

- 194 ಪ್ರದರ್ಶಕರು
- 260 ಮಳಿಗೆಗಳು
- 75000 ಸಂದರ್ಶಕರು
- 11000 ರೈತರು
- 14 ಸಾವಯವ ರೈತ ಒಕ್ಕೂಟಗಳು / 4 ರೈತ ಉತ್ಪಾದಕ ಗುಂಪುಗಳು

ಪ್ರಕಟಣೆಗಳು

- ಸಾವಯವ ನೀತಿ 2017
- ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಪಾಕ ವಿಧಾನಗಳ ಪುಸ್ತಕ (Millet Recipe Book)
- ಸಾವಯವ ಡೈರೆಕ್ಟರಿ
- ಪ್ರದರ್ಶಕರ ಕೈಪಿಡಿ
- ಬೆಂಗಳೂರು ಸಾವಯವ / ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಮಳಿಗೆಗಳು & ಉಪಾಹರಗೃಹಗಳ ನಕ್ಷೆ

ಫಲಶ್ರುತಿ

- ರೂ. 100 ಕೋಟಿ ಮೌಲ್ಯದ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ
- ರೂ. 45 ಕೋಟಿ ಮೌಲ್ಯದ ಅಲ್ಪಾವಧಿಯ ವ್ಯವಹಾರ
- ದೀರ್ಘಾವಧಿಯ ವ್ಯಾಪಾರ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ 45 ಖರೀದಿದಾರರು
- 16 ಒಡಂಬಡಿಕೆಗಳಿಗೆ ಸಹಿ.

ಜಾಗತಿಕ ಕ್ರಾಂತಿ

ಪೌಷ್ಟಿಕ ಆಹಾರ, ರೈತರ ಭದ್ರತೆ, ಸುಸ್ಥಿರ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಜಾಗತಿಕ ದಾಹವು ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಹುಟ್ಟುಹಾಕುತ್ತಿದೆ. ಜಾಗತಿಕವಾಗಿ, 43.7 ಮಿಲಿಯನ್ ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳ ಸಾವಯವ ಪ್ರದೇಶವಿದ್ದು, 172 ದೇಶಗಳಿಂದ 2 ದಶಲಕ್ಷಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಉತ್ಪಾದಕರನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯ ಒಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಆಹಾರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಶೇಕಡ 10 ಮತ್ತು 12 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತಿದೆ. 2020 ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಜಾಗತಿಕ ಸಾವಯವ ವ್ಯಾಪಾರ ರೂ. 100 ಶತಕೋಟಿ ತಲುಪುವುದೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ.

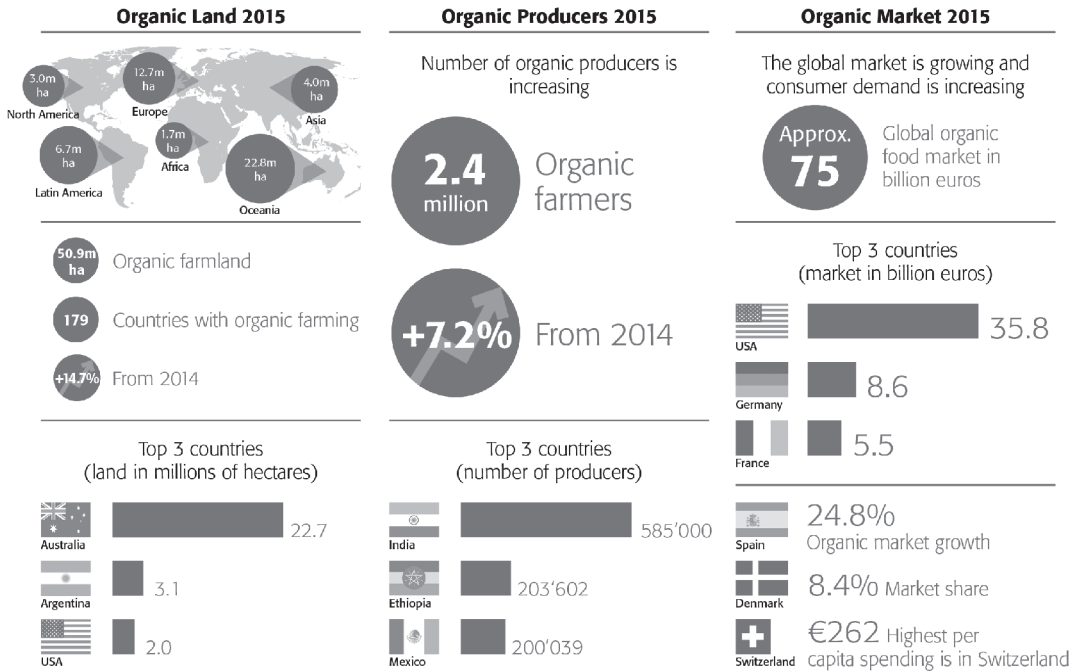
ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಎಂದರೇನು?

ಮಣ್ಣನ್ನು ಜೀವಂತವಾಗಿಡುವಂತಹ ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನ ಆರೋಗ್ಯ ಕಾಪಾಡುವಂತಹ ಸೂಕ್ತ ಮಾರ್ಗಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಿ ಸಾಗುವಳಿ ಪದ್ಧತಿ ಮತ್ತು ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಸುವುದು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಧ್ಯೇಯವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಸಂಸ್ಥೆ (FAO)ಯ ಪ್ರಕಾರ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯು, ಜೀವವೈವಿಧ್ಯತೆ, ಜೈವಿಕ ಚಕ್ರ, ಮತ್ತು ಮಣ್ಣಿನ ಜೈವಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಂತೆ ಕೃಷಿ-ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಮಗ್ರ ಉತ್ಪಾದನಾ ನಿರ್ವಹಣಾ ಪದ್ಧತಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಚಳುವಳಿಯ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಒಕ್ಕೂಟದ (IFOAM) ಅನ್ವಯ "ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯು ಮಣ್ಣು, ಪರಿಸರ ಮತ್ತು ಜನರ ಆರೋಗ್ಯವನ್ನು ಕಾಪಾಡುವ ಒಂದು ಉತ್ಪಾದನಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ" ಮತ್ತು ಇದು ಆರೋಗ್ಯ, ಪರಿಸರ ವಿಜ್ಞಾನ, ನ್ಯಾಯ ಮತ್ತು ಕಾಳಜಿಯ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಆಧರಿಸಿದೆ.

The World of Organic Agriculture 2015

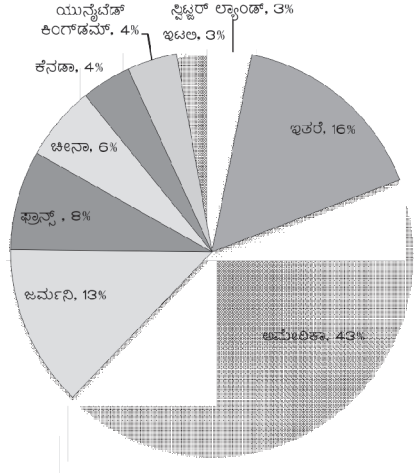

Source: FiBL survey based on national sources
© FiBL 2017
More information: www.organic-world.net

www.organic-world.net/yearbook/yearbook-2017.html

ಜಾಗತಿಕ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ: ದೇಶದ ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರಾಟದ ಬೆಲೆಯ ಹಂಚಿಕೆ

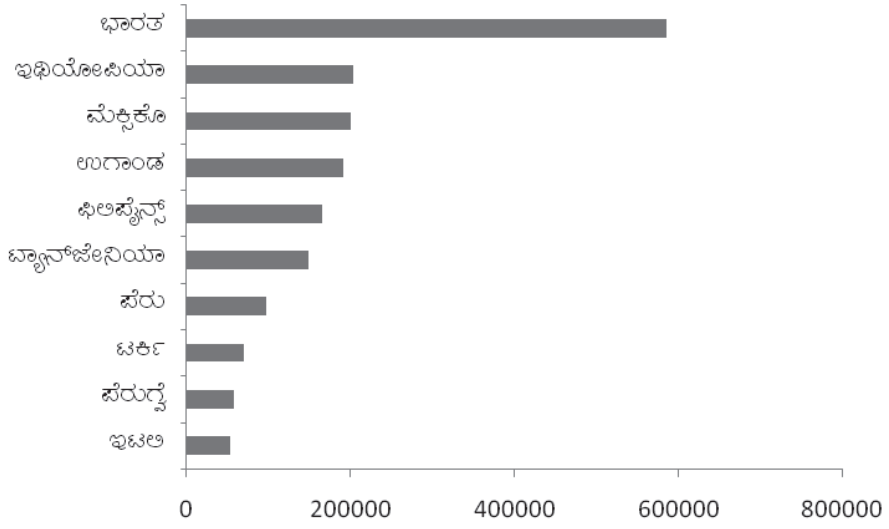

ಜಾಗತಿಕ ಸಾವಯವ ಆಹಾರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ

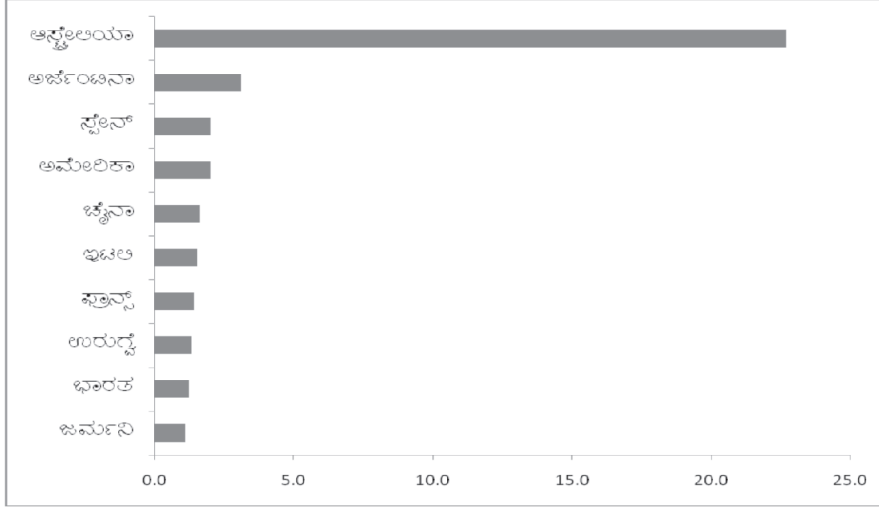
2015 ರಲ್ಲಿ ಅಂದಾಜು 90 ಶತಕೋಟಿ ಡಾಲರ್ ನಷ್ಟಿದ್ದ ಜಾಗತಿಕ ಸಾವಯವ ಆಹಾರ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಕಳೆದ 14 ವರ್ಷಗಳಿಂದ ಸುಮಾರು ಶೇಕಡ 12 ರಷ್ಟು ಸರಾಸರಿ ಸಂಯುಕ್ತ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ (ಸಿಎಜಿಆರ್)ದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ಜಾಗತಿಕ ಸಾವಯವ ಆಹಾರ ಮಾರಾಟದಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 90 ರಷ್ಟು ಭಾಗವನ್ನು ಯುರೋಪ್ ಮತ್ತು ಉತ್ತರ ಅಮೇರಿಕಾ ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತವೆ. ಅಮೇರಿಕಾ ಸಂಯುಕ್ತ ಸಂಸ್ಥಾನವು 39 ಬಿಲಿಯನ್ ಯು.ಎಸ್.ಡಾಲರ್ ಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಗಾತ್ರ ಹೊಂದಿದ್ದು, ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ನಂತರದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ 11.2 ಬಿಲಿಯನ್ ಯುಎಸ್ ಡಾಲರ್ ನೊಂದಿಗೆ ಜರ್ಮನಿ ಮತ್ತು 6.7 ಬಿಲಿಯನ್ ಯು.ಎಸ್ ಡಾಲರುಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಫ್ರಾನ್ಸ್ ಇರುತ್ತವೆ.

ಶೇಕಡ 7 ಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಜರ್ಮನಿಯು ಯೂರೋಪ್ ಒಕ್ಕೂಟದ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಸಾವಯವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಫ್ರಾನ್ಸ್ ನೊಂದಿಗೆ ಯೂರೋಪ್ ಒಕ್ಕೂಟದ ಸಾವಯವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಶೇಕಡ 50 ಕ್ಕಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪಾಲನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ.

ಸಾವಯವ ಉತ್ಪಾದಕರನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೊಂದಿರುವ ಮೊದಲ ಹತ್ತು ದೇಶಗಳು(2015)

ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶ/ ಕ್ಷೇತ್ರವನ್ನಾಧರಿಸಿ ಮೊದಲ ಹತ್ತು ದೇಶಗಳು(2015)

ಭಾರತದ ಸಾವಯವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ

ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಕಳೆದ 8-10 ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಕಂಡಿದೆ. 2003-04ರಲ್ಲಿ 42,000 ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಿದ್ದ, ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶವು 2016 ರಲ್ಲಿ 11,00,000 ಹೆಕ್ಟೇರುಗಳಿಗೆ ವಿಸ್ತರಿಸಿದೆ.

ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೇಡಿಕೆ ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇಕಡ 20-25 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಳದೊಂದಿಗೆ (ಮತ್ತು ಭಾರತದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು 40-50% ವರೆಗೆ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿವೆ) ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವೇಗವಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದೆ. ವಿಶ್ವದಾದ್ಯಂತ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟ 80 ಶತಕೋಟಿ ಯುಎಸ್ ಡಾಲರ್ ದಾಟಿದ್ದು, 2017 ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ 100 ಶತಕೋಟಿ ಡಾಲರ್ ತಲುಪಬಹುದೆಂದು ಅಂದಾಜಿಸಲಾಗಿದೆ. ಅಂದಾಜಿನ ಪ್ರಕಾರ ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯು ರೂ..4500 ಕೋಟಿ ಮೀರಿರುತ್ತದೆ (ರಫ್ತು ರೂ. 3500 ಕೋಟಿ ಮತ್ತು ದೇಶೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ರೂ. 1000 ಕೋಟಿ). 2020ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಭಾರತದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ರೂ. 10000 ಕೋಟಿ (ಯುಎಸ್ ಡಾಲರ್ 1.50 ಶತಕೋಟಿ) ಮುಟ್ಟಬಹುದು.

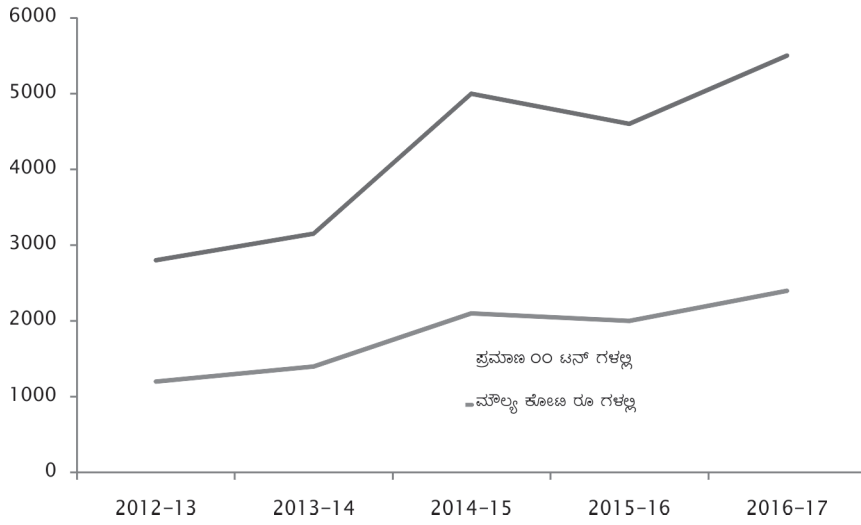
ಭಾರತವು ಸುಮಾರು 1.35 ದಶಲಕ್ಷ ಮೆಟನ್ ಗಳ (2015-16 ರಲ್ಲಿ) ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುತ್ತಿದೆ. ಇದರಲ್ಲಿ ಕಬ್ಬು, ಎಣ್ಣೆಕಾಳುಗಳು, ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು, ಹತ್ತಿ, ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು, ಔಷಧೀಯ ಸಸ್ಯಗಳು, ಟೀ, ಹಣ್ಣುಗಳು, ಸಾಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಒಣ ಹಣ್ಣುಗಳು, ತರಕಾರಿಗಳು, ಕಾಫಿ ಇತ್ಯಾದಿ ಸೇರಿರುತ್ತವೆ. ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಖಾದ್ಯ ವಲಯಕ್ಕೆ ಮಾತ್ರ ಸೀಮಿತವಾಗಿರದೆ ಸಾವಯವ ಹತ್ತಿ ನೂಲು, ಕ್ರಿಯಾತ್ಮಕ ಆಹಾರ ಉತ್ಪನ್ನಗಳೂ ಸೇರಿರುತ್ತವೆ..

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಮಧ್ಯಪ್ರದೇಶವು ಅತಿ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ಸಾವಯವ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಹಿಮಾಚಲ ಪ್ರದೇಶ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನ ನಂತರದ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿರುತ್ತವೆ.

ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ - ಅವಲೋಕನ (2017)

ಒಟ್ಟು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶ	44.52 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್
ನೊಂದಾಯಿತ ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶ	14.438 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್
ಪರಿವರ್ತನೆ ಹಂತದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರದೇಶ	7.94 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್
ಸಂಪೂರ್ಣ ಪ್ರಮಾಣಿತ ಸಾವಯವ ಪ್ರದೇಶ	6.486 ಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್
ಒಟ್ಟು ನಿರ್ವಾಹಕರು /ನಿರ್ವಹಣೆದಾರರು	6674
ವ್ಯಕ್ತಿಗತ	1512
ಉತ್ಪಾದಕ ಗುಂಪುಗಳು	3315
ಒಟ್ಟು ರೈತರು	10.92 ಲಕ್ಷ
ಒಟ್ಟು ಸಂಸ್ಕರಣಾದಾರರು / ಉದ್ಯಮಿಗಳು	885/889
ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆ (ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ)	11.80 ಲಕ್ಷ ಟನ್
ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆ (ವನ್ಯ ಸಂಗ್ರಹಣೆ)	0.21 ಲಕ್ಷ ಟನ್

ಸಾವಯವ ರಫ್ತು

ಉತ್ಪನ್ನವಾರು ರಫ್ತು 2015-16

ಶ್ರೇಣಿ	ಬೆಳೆ ಉತ್ಪನ್ನ	ಪ್ರಮಾಣ (ಲಕ್ಷ ಮೆ. ಟನ್ ಗಳಲ್ಲಿ)
1	ಎಣ್ಣೆ ಕಾಳುಗಳು	1.32
2	ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು	0.44
3	ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಆಹಾರ	0.67
4	ಚಹಾ	0.054
5	ದ್ವಿದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು	0.048
6	ಬಣ ಹಣ್ಣುಗಳು	0.024
7	ಸಾಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು & ಪಾನೀಯಗಳು	0.030
8	ಔಷಧೀಯ	0.022
9	ಕಾಫಿ	0.022

ಒಟ್ಟು ರಫ್ತು ಪ್ರಮಾಣ 2.64 ಲಕ್ಷ ಟನ್
ರಫ್ತಿನ ಮೌಲ್ಯ 1900 ಕೋಟಿ ರೂ. ಗಳು

ರಪ್ತಿನ ಪ್ರವೃತ್ತಿ 2016-17

ಒಟ್ಟು ರಫ್ತು (ಪ್ರಮಾಣ)	3.039 ಲಕ್ಷ ಟನ್ ಗಳು
ಒಟ್ಟು ರಫ್ತಿನ ಮೌಲ್ಯ	ರೂ.2478 ಕೋಟಿ(370 ಮಿ.ಡಾಲರ್)
ಪ್ರಮುಖ ಸ್ಥಳಗಳು	
•ಯುರೋಪಿಯನ್ ಯೂನಿಯನ್	1114 ಕೋಟಿಗಳು
• ಯು.ಎಸ್.ಎ	974 ಕೋಟಿಗಳು
•ಕೆನಡಾ	193 ಕೋಟಿಗಳು
•ಸ್ವಿಟ್ಜರ್ ಲೆಂಡ್	56 ಕೋಟಿಗಳು
•ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ	42 ಕೋಟಿಗಳು
•ಜಪಾನ್	20ಕೋಟಿಗಳು
•ದಕ್ಷಿಣ ಕೊರಿಯಾ	09ಕೋಟಿಗಳು
•ನ್ಯೂಜಿಲೆಂಡ್	08ಕೋಟಿಗಳು

ಹೊರ ಹೊಮ್ಮಲಿರುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳು

(ಯೂರೋಪಿಯನ್ ಯೂನಿಯನ್, ಅಮೆರಿಕಾ, ಕೆನಡಾ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ)

- ದೇಶೀಯ (ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ)
- ಆಸ್ಟ್ರೇಲಿಯಾ (ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಪದಾರ್ಥಗಳು ಮತ್ತು ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು)
- ನ್ಯೂಜಿಲೆಂಡ್ (ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳು)
- ದಕ್ಷಿಣ ಕೊರಿಯಾ (ಹಣ್ಣು, ತರಕಾರಿಗಳು, ಸಾಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳು, ಎಣ್ಣೆಗಳು, ಸುವಾಸನೆಗಳು, ಸಾಂಬಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳ ಓಲಿಯೋ ರೆಸಿನ್‌ಗಳು)
- ಜಪಾನ್
- ಥೈವಾನ್
- ಇಸ್ರೇಲ್

ಸಾವಯವಕ್ಕೆ ಮಾರುಹೋಗಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಸ್ವಾಗತಿಸಿ

ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯ ಪ್ರಾಮುಖ್ಯತೆ ಅರಿತ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, 2004ರಷ್ಟು ಹಿಂದೆಯೇ ರಾಜ್ಯ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯ ನೀತಿಯನ್ನು ತಂದಿದೆ ಮತ್ತು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಯೋಜನೆಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಜಾರಿಗೆ ತಂದು ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ಸಾವಯವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಣನೀಯ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದ್ದು, 2004-05ರಲ್ಲಿ ಕೇವಲ 2,500 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ನಷ್ಟಿದ್ದ ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ಸಾವಯವ ಪ್ರದೇಶವು 2016ರ ಮಾರ್ಚ್ ವೇಳೆಗೆ 93,963 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಗೆ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ, ಪ್ರಮಾಣಿತ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಐದನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಪ್ರಮಾಣೀಕೃತ ವಾರ್ಷಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಮೂರನೇ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದ್ದು.

ಸಾವಯವ ಭಾಗ್ಯ ಯೋಜನೆ:

ಸಾವಯವ ಭಾಗ್ಯ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ರಾಜ್ಯದ 566 ಹೋಬಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಅನುಷ್ಠಾನಗೊಳಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, 53829 ರೈತರಿಗೆ ಪ್ರಯೋಜನವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ 63677 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯಡಿ ತರಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರತಿ ಪ್ರಾಯೋಜನೆಯ 100 ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಗೊಬ್ಬರ ಉತ್ಪಾದನಾ ಘಟಕಗಳು, ಎರೆಹುಳುಗೊಬ್ಬರ,

ಕಾಂಪೋಸ್ಟ್, ಬಯೋ-ಡೈಜೆಸ್ಟರ್, ಅರ್ಯೊಲ್ಲಾ, ಗಂಜಲ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ಗುಂಡಿಗಳು, ದ್ರವ ರೂಪದಗೊಬ್ಬರ / ಪಂಚಗವ್ಯ/ ಜೀವಾಮೃತ/ಬೀಜಾಮೃತ ಗೊಬ್ಬರಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗಾಗಿ ಸಿಮೆಂಟ್ ರಚನೆಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ನೆರವು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಗಂಜಲ ಮತ್ತು ಸಗಣೆ ಸಂಗ್ರಹಣೆಗೆ ಅನುವಾಗುವಂತೆ ಜಾನುವಾರು ಶೆಡ್, ನೆಲಹಾಸುಗಳಿಗೂ ಸಹ ನೆರವು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇವುಗಳ ಜೊತೆಗೆ, ಹಸಿರೆಲೆ ಗೊಬ್ಬರದ ಬೀಜಗಳು, ಸಾಂದ್ರೀಕೃತ ಗೊಬ್ಬರಗಳು, ಹಿಂಡಿಗಳು, ಜೈವಿಕ ಗೊಬ್ಬರಗಳು ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ರೈತರಿಗೆ ಸಬ್ಸಿಡಿ ದರದಲ್ಲಿ ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಅಲ್ಲದೆ, ಗುಚ್ಚ ಮಟ್ಟದ ಸಂಗ್ರಹ, ವರ್ಗೀಕರಣ, ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್, ಬ್ರಾಂಡಿಂಗ್ ಮತ್ತು ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟಕ್ಕೂ ಸಹ ನೆರವು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕ ರಾಜ್ಯ ಸಾವಯವ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ಸಂಸ್ಥೆ (ಕೆಎಸ್‌ಒಸಿಎ) ಮೂಲಕ ಸಾವಯವ ಭಾಗ್ಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಇಡೀ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಗುಂಪಿನ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣದಡಿ ತರಲಾಗಿದೆ.

ಸಾವಯವ ಉತ್ಪಾದನೆ, ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಗ್ರೇಡಿಂಗ್, ಮೌಲ್ಯ ವರ್ಧನೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್, ಬ್ರಾಂಡ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಗಟು ಮತ್ತು ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಮೂಲಕ ಸರಬರಾಜು ಸರಪಳಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸಿ ಉತ್ಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರ ನಡುವಿನ ಸೂಕ್ತ ಸಂಪರ್ಕವನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಧಾರಿತ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಸಾವಯವ ಬೆಳೆ ಗುಚ್ಚ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮವನ್ನು 2017-18 ರಿಂದ ಸಾವಯವ ಭಾಗ್ಯ ಯೋಜನೆಯಡಿ ಅಳವಡಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮತ್ತು ಪ್ರಚಾರ

ರಾಜ್ಯವು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯ ಎಲ್ಲಾ ಪಾಲುದಾರರ ವಿವರ ಹೊಂದಿರುವ ಡೆರೆಕ್ಟರಿಯನ್ನು ಹೊರತಂದಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳಿಂದ ಹಲವಾರು ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಹೊರ ತರುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಮಾದರಿ ಸಾವಯವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿ ಮೂಡಿಸಲು ರಾಜ್ಯ ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು ಆಯೋಜಿಸುವ ಕೃಷಿ ಮೇಳಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪೆವಿಲಿಯನ್‌ಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಕರ್ನಾಟಕವು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾವಯವ ವ್ಯಾಪಾರ ಮೇಳಗಳ ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಪೆವಿಲಿಯನ್ ನಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸಿ, ಸಾವಯವ ರೈತರ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಸಂಪರ್ಕಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸಲು ಅವಕಾಶವನ್ನು ನೀಡಿತು. ಅಲ್ಲದೇ ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಮೇಳಗಳನ್ನು ಜಿಲ್ಲಾ ಕೇಂದ್ರಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ಆಯೋಜಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ನೀತಿ 2017

ಕರ್ನಾಟಕ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ನೀತಿ-2017 ಅನ್ನು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮೇಳದಲ್ಲಿ ಬಿಡುಗಡೆ ಮಾಡಲಾಯಿತು. ಈ ನೀತಿಯು 2004ರ ಆವೃತ್ತಿಯ ಒಂದು ಪರಿಷ್ಕರಣೆಯಾಗಿದ್ದು, ಸಾವಯವ ಆಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಪೂರೈಸಲು ರಾಜ್ಯದ ರೈತರಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸುವ ಹೊಸ ಉದ್ದೇಶಗಳು ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಸಂಯೋಜಿಸುತ್ತದೆ. ಹೊಸ ನೀತಿಯು ಉತ್ಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರ ನಡುವಿನ ಸಂಪರ್ಕ ಏರ್ಪಡಿಸುವ, ಸರಬರಾಜು ಸರಪಳಿ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಬಲಪಡಿಸುವ ಮತ್ತು ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಗ್ರೇಡಿಂಗ್, ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಪ್ಯಾಕಿಂಗ್, ಬ್ರಾಂಡ್ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಸಗಟು ಮಾರಾಟ ಮತ್ತು ಚಿಲ್ಲರೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಬಗ್ಗೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ - ಭಾರತದ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ರಾಜಧಾನಿ

ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು ಸೇವನೆಗೆ, ಬೆಳೆಯಲು ಮತ್ತು ಭೂಮಿಗೆ ಹಿತಕರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು ಪೌಷ್ಟಿಕ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕವು ಉತ್ತೇಜಿಸುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯದ ಪ್ರಧಾನ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳಾದ ರಾಗಿ ಮತ್ತು ಜೋಳಗಳನ್ನು ಬಡವರ ಆಹಾರವೆಂಬ ಗ್ರಹಿಕೆಯು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಜೀವನಶೈಲಿ ರೋಗಗಳಿಂದಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕವು "ಸಿರಿ" ಎಂಬ ಬ್ರಾಂಡ್ ಅನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸಿದೆ, ಸಿರಿ ಎಂದರೆ ಕನ್ನಡದಲ್ಲಿ "ಶ್ರೀಮಂತ" ಎಂಬರ್ಥ ಇದ್ದು, ತೃಣಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸಿರಿಧಾನ್ಯ/ ಶ್ರೀಮಂತ ಧಾನ್ಯಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆ (ಪಡಿತರ) ಮೂಲಕ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ವಿತರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಸ್ಥಳೀಯವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ವಿತರಣೆಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಲಾಗಿದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ, ಕರ್ನಾಟಕವು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದಕರು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಮುಂಚೂಣಿ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿರುತ್ತದೆ ಹಾಗೂ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಬೇಡಿಕೆಯೊಂದಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಮೊದಲ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ. ರಾಜ್ಯವು ವಿವಿಧ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಭವಿಷ್ಯದ ಆಹಾರ ವನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಲು ರೈತರಿಗೆ ಸೂಕ್ತ ಆದಾಯವನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸುತ್ತಿದೆ. ರೈತರಿಂದ ರಾಗಿ ಮತ್ತು ಜೋಳವನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆಗಿಂತ ಶೇ. 20-25 ರಷ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಧನ ನೀಡಿ ಖರೀದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಒಕ್ಕೂಟಗಳು

ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಿಗೆ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರವು ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ ಸಾವಯವ ರೈತರ ಸಂಘಗಳ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಒಕ್ಕೂಟಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆಗೆ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟಿದೆ. 2015-16 ಗ್ರಾಮ ಮಟ್ಟದ ಸಾವಯವ ರೈತರ ಸಂಘಗಳು ಮತ್ತು ಗುಚ್ಚಗಳನ್ನು ಒಗ್ಗೂಡಿಸಿ, ರಾಜ್ಯದಾದ್ಯಂತ 14 ಪ್ರಾಂತ್ಯ ಒಕ್ಕೂಟಗಳನ್ನು ರಚಿಸಿ ನೋಂದಾಯಿಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸದರಿ ಒಕ್ಕೂಟಗಳ ಮುಖಾಂತರ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಸಂಗ್ರಹಣೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ ಒತ್ತು ನೀಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ.

ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಆಹಾರಗಳು- ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು

ಭಾರತವು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲೇ ಅತಿ ದೊಡ್ಡ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದನಾ ದೇಶವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಜಾಗತಿಕ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಇದರ ಪಾಲು ಶೇ. 40ರಷ್ಟು ಇರುತ್ತದೆ. ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಕೃಷಿಯ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶವಾಗಿದ್ದು, ಇದು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು ಶೇ.50 ರಷ್ಟು ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಶೇ.60% ರಷ್ಟು ಜಾನುವಾರುಗಳ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಆಧಾರವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಿರಿ ಧಾನ್ಯಗಳು ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದವು. ಸಿರಿ ಧಾನ್ಯಗಳು ಶುಷ್ಕ/ಒಣ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕಡಿಮೆ ಫಲವತ್ತತೆ ಇರುವ ಮಣ್ಣಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುವುದರ ಜೊತೆಗೆ ಇವುಗಳಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇರುತ್ತದೆ. ಇತರೆ ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಲ್ಲಿ ಅತ್ಯುನ್ನತ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳೊಂದಿಗೆ ಅವು ಪ್ರಧಾನ ಆಹಾರಗಳಾಗಿವೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು ಬಡವರಿಗೆ, ಈಶಾನ್ಯದ ಎತ್ತರದ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ವಾಸಿಸುವ ಗಿರಿಜನರು ಮತ್ತು ಡೆಕ್ಕನ್, ಮಧ್ಯ ಭಾರತ, ಪಶ್ಚಿಮ ಭಾರತದ ರಾಜ್ಯಗಳಾದ ಗುಜರಾತ್ ಮತ್ತು ರಾಜಸ್ಥಾನ ಮತ್ತು ಪಶ್ಚಿಮ ಘಟ್ಟಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ರೈತರಿಗೆ ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಪೂರಕವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ದ್ವಿ-ಉದ್ದೇಶದ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿ (ಆಹಾರ ಮತ್ತು

ಮೇವು) ಉಪಯೋಗಿಸಿದಾಗ, ಅವು ಮಿಶ್ರ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆದಾಯವನ್ನು ನೀಡುತ್ತವೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು ಇಂಗಾಲವನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ, ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಇಂಗಾಲ ಆಮ್ಲವನ್ನು ತಗ್ಗಿಸುವ ಅವಕಾಶಗಳನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದರ ಜೊತೆಗೆ, ಅವುಗಳ ಪ್ರಭೇಧಗಳ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯಿಂದ ಜೀವ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಸುಧಾರಣೆಗೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತವೆ. ಇತರ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಪರಸ್ಪರ ಲಾಭದಾಯಕತೆ ಇರುವಂತೆ ಅಂತರಬೆಳೆಗಳಾಗಿ ಬೆಳೆಯಬಹುದಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳ ದೀರ್ಘ ಇತಿಹಾಸದಿಂದಾಗಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮೌಲ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ.

ಸಿರಿ ಧಾನ್ಯಗಳು ಇತರೆ ಏಕದಳ ಧಾನ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಸಸಾರಜನಕ (ಪ್ರೋಟೀನ್), ನಾರಿನಾಂಶ, ಕ್ಯಾಲ್ಸಿಯಂ ಮತ್ತು ಖನಿಜಾಂಶಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ ಹಾಗೂ ತಮ್ಮ ಆಹಾರಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ವಿವಿಧ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳನ್ನು ಪಡೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದ ಜನಸಾಮಾನ್ಯರಿಗೆ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಖಾತರಿಪಡಿಸುತ್ತವೆ. ಇತರ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ಆದಾಯ ಕಡಿಮೆ, ಪರಿಕರಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ ಲಭ್ಯವಿಲ್ಲದಿರುವಿಕೆ ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ಉತ್ತಮ ಧಾನ್ಯಗಳ ಪೂರೈಕೆ (ಪಿಡಿಎಸ್) ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರ ಆದ್ಯತೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ (ಸಂಸ್ಕರಣೆಯಲ್ಲಿ ನ್ಯೂನತೆ, ಹಿಟ್ಟಿನ ಕಡಿಮೆ ಶೇಖರಣಾ ಅವಧಿ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ಇರುವ ಕಡಿಮೆ ಸಾಮಾಜಿಕ ಸ್ಥಿತಿ) ಇವುಗಳು ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ ಇತರೆ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಬೆಳೆಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ಬದಲಾಗಲು ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬರಗಾಲದಲ್ಲಿ ಕಡೆಯದಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವ ಬೆಳೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಇವು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವ ಅದ್ಭುತ ಧಾನ್ಯಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇದರ ಹೊರತಾಗಿಯೂ, ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಅರಿವು ಇಲ್ಲದಿರುವುದು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಸಾಗುವಳಿಯಲ್ಲಿ ಇಳಿಕೆಗೆ ಪ್ರಮುಖ ಕಾರಣವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಆಹಾರದ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವುದು ಮುಂದಿರುವ ಸವಾಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಜಾಗೃತಿಮೂಡಿಸುವುದು, ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸೃಜಿಸುವುದು, ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ವಾಣೀಜ್ಯೀಕರಣ ಇವೆಲ್ಲವನ್ನು ಸಮಗ್ರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವುದು ಇಂದಿನ ಅತ್ಯಗತ್ಯತೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಸುಮಾರು 16 ದಶಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಒಟ್ಟು 18 ದಶಲಕ್ಷ ಟನ್ ಗಳಷ್ಟು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸಲಾಗುತ್ತಿದ್ದು, ಇದು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಆಹಾರ ಧಾನ್ಯದ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಶೇ.7ರಷ್ಟು ಆಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಜ್ಜೆಯನ್ನು 8.7 ದಶಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಬೆಳೆದು 9.6 ದಶಲಕ್ಷ ಟನ್ ಉತ್ಪಾದನೆ, ನಂತರ ಜೋಳ (6.4 ದಶಲಕ್ಷ ಹೆ., ಉತ್ಪಾದನೆ-5.9 ದಶಲಕ್ಷ ಟನ್) ಮತ್ತು ರಾಗಿ (1.2 ದಶಲಕ್ಷ ಹೆ., ಉತ್ಪಾದನೆ-1.9 ದಶಲಕ್ಷ ಟನ್) ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು (0.7 ದಶಲಕ್ಷ ಹೆಕ್ಟೇರ್, ಉತ್ಪಾದನೆ 0.4 ದಶಲಕ್ಷ ಟನ್). ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಧಾನ್ಯ ಮತ್ತು ಮೇವು ಉದ್ದೇಶಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಮನೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿಯೇ ಸೇವಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಉಳಿದಂತೆ ಕುಕ್ಕುಟ ಆಹಾರ, ಆಹಾರ ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಬ್ರಿವರೀಸ್ ಕೈಗಾರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಇದಲ್ಲದೆ, ಸ್ವಲ್ಪ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಬಿತ್ತನೆ ಬೀಜ, ಪಕ್ಷಿ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಿಸಿದ ಆಹಾರ ಪದಾರ್ಥಗಳಾಗಿ ರಫ್ತು ಮಾಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಜಾಗತಿಕ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ, ಭಾರತವು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದ್ದು, ಸಜ್ಜೆಯನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ.28ರಲ್ಲಿ ಶೇ.

41 ರಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆ, ಜೋಳವನ್ನು ಜಾಗತಿಕ ಪ್ರದೇಶದ ಶೇ. 13ರಲ್ಲಿ ಶೇ.7ರಷ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ರಾಗಿ, ಸಾಮೆ, ಮತ್ತು ಹಾರಕಗಳನ್ನು ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ, ಆದರೆ ನವಣೆ ಬೆಳೆಯುವ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪ್ರದೇಶವು (4-5 ದಶಲಕ್ಷ ಹೆ) ಚೀನಾದಲ್ಲಿದೆ ಮತ್ತು ಬರಗು ಬೆಳೆಯನ್ನು ಯೂರೋಪಿಯನ್ ದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

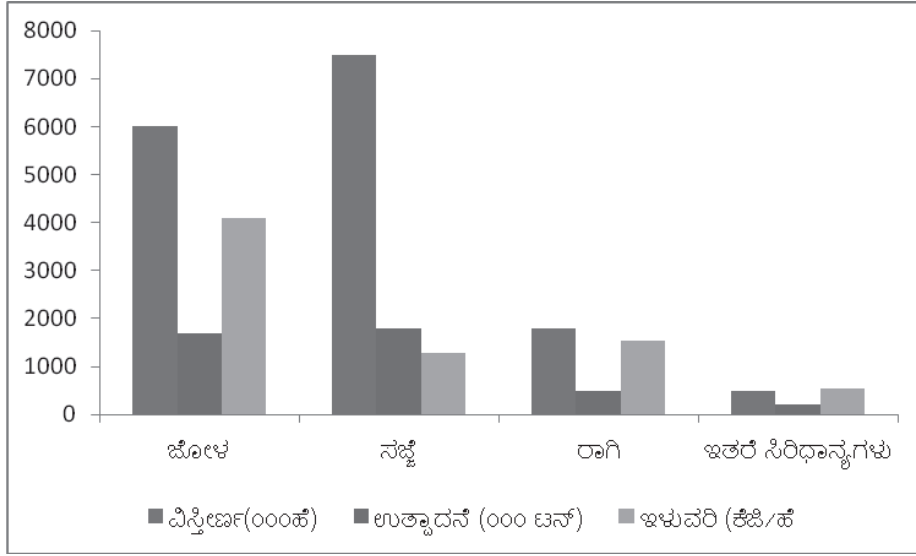
ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಳೆ ಬೀಳುವ (200-600 ಮಿಮೀ) ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ. ಬರಗಾಲದ ಸಹಿಷ್ಣುತೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳಬಲ್ಲ ಈ ಬೆಳೆಗಳು ಮಳೆಯಾಶ್ರಿತ ಕೃಷಿ ಪರಿಸರ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಸೂಕ್ತವಾದವು ಮತ್ತು ಅವುಗಳಲ್ಲಿ ಕೆಲವು ಬೆಟ್ಟ ಮತ್ತು ಬುಡಕಟ್ಟು ಕೃಷಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖವಾಗಿವೆ. ಶತಮಾನಗಳಿಂದಲೂ, ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು ಅನನುಕೂಲವಾದ ಭೌಗೋಳಿಕ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿನ ಜನರಿಗೆ ಆಹಾರ ಮತ್ತು ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶದ ಭದ್ರತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸಿವೆ. ಈ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳು ವಿಶಿಷ್ಟವಾಗಿದ್ದು, ಶೀಘ್ರವಾಗಿ ಕೊಯ್ಲಿಗೆ ಬರುವ ಇವುಗಳನ್ನು ಕಡಿಮೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಪರಿಕರಗಳ ಲಭ್ಯವಿರುವಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಬಹುದಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಾಗುವಳಿ ಪ್ರಯೋಜನಗಳೆಂದರೆ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು ಕಡಿಮೆ ಮಳೆಯ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಕಷ್ಟು ಅವಧಿಯ ಶುಷ್ಕಾಂಶವನ್ನು ತಡೆದುಕೊಳ್ಳುವ, ವಿಳಂಬವಾದ ಮಳೆ ನಂತರ ವೇಗವಾಗಿ ಚೇತರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದು, ಇವುಗಳು ಉತ್ತಮ ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು ವಿಭಿನ್ನ ಪರಿಸರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಿಗೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚು ಹೊಂದಿಕೊಳ್ಳುವ; ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆ ಕೃಷಿಗೆ ಮತ್ತು ಪರ್ಯಾಯ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿ ಸೂಕ್ತ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ. ಇವು ಸಿ-4 ಗಿಡಗಳಾಗಿದ್ದು, ಹೆಚ್ಚಿನ ನೀರಿನ ಬಳಕೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯ ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಪರಿಕರಗಳ ಅಗತ್ಯತೆ ಇರುವ ಹೆಚ್ಚು ಪರಿಸರ ಸ್ನೇಹಿ ಬೆಳೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಹೆಚ್ಚಿನ ಪರಿಕರ ನಿರ್ವಹಣೆಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತವೆ. ರೈತ ಸ್ನೇಹಿಯಾಗಿರುವುದಲ್ಲದೆ, ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ವಿಶಿಷ್ಟವಾದ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು, ಅಂದರೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ನಾರಿನಾಂಶ, ಗುಣಮಟ್ಟದ ಪ್ರೋಟೀನ್ ಮತ್ತು ಖನಿಜಾಂಶವನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದರಿಂದ ಇವುಗಳನ್ನು "ನ್ಯೂಟ್ರಿ-ಧಾನ್ಯಗಳು" ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕತೆ ಅಂದಾಜುಗಳು (2010-11 ರಿಂದ 2014-15ವರೆಗೆ)

ಬೆಳೆ	ಹಂಗಾಮು	ವಿಸ್ತೀರ್ಣ(ದಶಲಕ್ಷ ಹೆ.)	ಉತ್ಪಾದನೆ (ದಶಲಕ್ಷ ಟನ್)	ಉತ್ಪಾದಕತೆ (ಕೆ.ಜಿ/ಹೆಕ್ಟೇರ್)
ಜೋಳ	ಮುಂಗಾರು	2.53	2.85	1126
	ಹಿಂಗಾರು	3.83	3.00	783
	ಒಟ್ಟು	6.36	5.85	913
ನಜ್ಜೆ	ಮುಂಗಾರು	8.16	9.56	1172
ರಾಗಿ	ಮುಂಗಾರು	1.20	1.95	1621
ಕಿರುಧಾನ್ಯಗಳು	ಮುಂಗಾರು	0.72	0.43	596
ಒಟ್ಟು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು	ಒಟ್ಟು	16.45	17.79	1076

ಮೂಲ:ಆರ್ಥಿಕ & ಸಾಂಖ್ಯಿಕ ನಿರ್ದೇಶನಾಲಯ, ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರ

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ, ಉತ್ಪಾದನೆ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದಕತೆ. 2014-15

ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು, ಜನರು ಅನಾದಿ ಕಾಲದಿಂದಲೂ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿರುವ ಮತ್ತು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಧಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದ್ದರೂ, ಕಳೆದ ಕೆಲವು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಭಾರತ ಮತ್ತು ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಬೆಳೆಯುವ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ಇಳಿಕೆ ಕಂಡುಬಂದಿರುತ್ತದೆ. 2010-11ರಿಂದ 2014-15ರವರೆಗೆ ಜೋಳ ಬೆಳೆಯ ಒಟ್ಟು ಪ್ರದೇಶ, ಉತ್ಪಾದನೆ, ಉತ್ಪಾದಕತೆಯು ಸಂಯುಕ್ತ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ (ಸಿಜಿಎಆರ್) ದೊಂದಿಗೆ ಶೇ.4.4, ಶೇ.5.8 ಮತ್ತು ಶೇ.1.4% ನಷ್ಟು ಇಳಿಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಜೋಳದ ಪ್ರದೇಶವು 1980ರ ದಶಕದ ಮಧ್ಯದಿಂದಲೂ ವಾರ್ಷಿಕ 360 ಸಾವಿರ ಹೆಕ್ಟೇರ್ ಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚಿನ ದರದಲ್ಲಿ (ರಕ್ಷಿತ್ ಮತ್ತು ಇತರರು 2014) ಇಳಿಕೆಯಾಗಿರುವುದು ಹೆಚ್ಚು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಜ್ಜೆ ಬೆಳೆ ಪ್ರದೇಶ (7.3 ದಶಲಕ್ಷ ಹೆ.) ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ (9.2 ದಶಲಕ್ಷ ಟನ್) ಸಹ ಸಂಯುಕ್ತ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರದಲ್ಲಿ ಶೇ. 6 ಮತ್ತು ಶೇ.3.5 ರೊಂದಿಗೆ ಇಳಿಕೆ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ, ಆದರೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯು ಸಂಯುಕ್ತ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರ ಶೇ.3.1 ರೊಂದಿಗೆ ಧನಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ತೋರಿಸಿದೆ. ರಾಗಿ ಮತ್ತು ಕಿರುಧಾನ್ಯಗಳ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಮತ್ತು ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಸಂಯುಕ್ತ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರದಲ್ಲಿ ಶೇ.-1.0 ಶೇ.-1.1, ಮತ್ತು ಶೇ.-7.7, ಶೇ.3.2 ರಷ್ಟು ಇಳಿಕೆ ತೋರಿಸಿದೆ, ಆದರೆ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯಲ್ಲಿ ಶೇ.0.1 ಮತ್ತು ಶೇ.1.2 ರೊಂದಿಗೆ ಸಕಾರಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಗಮನಿಸಲಾಗಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ 2010-11 ರಿಂದ 2014-15 ರವರೆಗೆ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಗಳ ಒಟ್ಟು ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ಸಂಯುಕ್ತ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರವು ಶೇ.5.4 ರೊಂದಿಗೆ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ, ಹಾಗೆಯೇ ಒಟ್ಟು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯು ಕೂಡ ವಾರ್ಷಿಕ ಶೇ.4 ರಷ್ಟು ಇಳಿದಿದೆ. ವಾರ್ಷಿಕ ಉತ್ಪಾದನೆಯ ಇಳಿಕೆಯು ಬೆಳೆ ವಿಸ್ತೀರ್ಣ ಇಳಿಕೆಗಿಂತಲೂ ಕಡಿಮೆಯಿರುವುದರಿಂದ, ಕಳೆದ ಐದು ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯು ಸಂಯುಕ್ತ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ ದರವು ಶೇ.1.2 ರೊಂದಿಗೆ ಸ್ವಲ್ಪ ಹೆಚ್ಚಳ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಗರಿಷ್ಠ ವಿಸ್ತೀರ್ಣವು ರಾಜಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿದೆ (5 ದಶಲಕ್ಷ ಹೆ; ಶೇ.87 ಸಜ್ಜೆ) ನಂತರ ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರ (4 ದಶಲಕ್ಷ ಹೆ, ಶೇ.75 ಜೋಳ) ಮತ್ತು ಕರ್ನಾಟಕ (2 ದಶಲಕ್ಷ ಹೆ, ಶೇ.54 ಜೋಳ ಮತ್ತು ಶೇ.32 ರಾಗಿ). ಭಾರತವು ಜಗತ್ತಿನ ಅತಿದೊಡ್ಡ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಉತ್ಪಾದಕ ದೇಶವಾಗಿದ್ದು, 1961 ಮತ್ತು 2012 ರ ನಡುವಿನ ಅವಧಿಯಲ್ಲಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಸಾಗುವಳಿ ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ತೀವ್ರ ಕುಸಿತವಾಗಿದೆಯಾದರೂ ಕೆಲವೊಂದು ತಳಿಗಳ/ಪ್ರಬೇದಗಳ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಳವಾದ ಕಾರಣ, ವಿಸ್ತೀರ್ಣದಲ್ಲಿ ಇಳಿಕೆ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಸಹ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಒಟ್ಟು ಉತ್ಪಾದನೆಯಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಭಾರತದಲ್ಲಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಗಳ ಕುಸಿತಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯ ಕಾರಣವೆಂದರೆ, ಇತರ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ ಕಡಿಮೆ ಆದಾಯ, ಕೃಷಿ ಪರಿಕರಗಳಿಗೆ ಸಹಾಯಧನ ಮತ್ತು ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ ಇಲ್ಲದಿರುವುದು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಧಾನ್ಯಗಳ ಪೂರೈಕೆ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಹಕರ ಆದ್ಯತೆಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆ (ಎನ್ ಎ ಎಸ್ ಎಸ್, 2013). ಈ ಅಂಶಗಳು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಉತ್ಪಾದನೆಯಿಂದ (ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಜೋಳ) ಸೋಯಾಅವರೆ, ಮೆಕ್ಕೆಜೋಳ, ಹತ್ತಿ, ಕಬ್ಬು ಮತ್ತು ಸೂರ್ಯಕಾಂತಿಯಂತಹ ಇತರ ಸ್ಪರ್ಧಾತ್ಮಕ ಬೆಳೆಗಳಿಗೆ ಬದಲಾಗಲು ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಕಾರಣವಾಗಿದೆ.

ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು- ಪ್ರಜ್ಞಾವಂತ ಆಹಾರ

- ಅ) ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ (ಆರೋಗ್ಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ) ಒಳ್ಳೆಯದು: ಹೆಚ್ಚಿನ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶ ಮತ್ತು ಆರೋಗ್ಯದ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು (ಕಬ್ಬಿಣ, ಸತು, ಪೋಲಿಕ್ ಆಮ್ಲ, ಕ್ಯಾಲ್ಸಿಯಂ ಕೊರತೆ, ಮಧುಮೇಹ ಮತ್ತಿತರೆ) ನಿವಾರಿಸಲು ಸಹಾಯ ಮಾಡಬಹುದು;
- ಆ) ಭೂಮಂಡಲಕ್ಕೆ ಒಳ್ಳೆಯದು: ಅವುಗಳು ಕಡಿಮೆ ನೀರಿನ ಹೆಚ್ಚಿಗುತ್ತನ್ನು (ವಾರ್ಟ್ ಫೂಟ್ ಪ್ರಿಂಟ್) ಹೊಂದಿದ್ದು, ಅವು ಅತ್ಯಂತ ಶುಷ್ಕ ವಾತಾವರಣದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಬಲ್ಲ ಮತ್ತು ಹವಾಮಾನ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ನಿಭಾಯಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಹೆಚ್ಚು;
- ಇ) ರೈತರಿಗೆ ಒಳ್ಳೆಯ ಬೆಳೆಗಳು: ಇಳುವರಿಯನ್ನು ಮೂರು ಪಟ್ಟು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು, ಬಹುಮುಖ ಉಪಯೋಗಗಳು(ಆಹಾರ, ಮೇವು, ಉರುವಲು) ಮತ್ತು ತೀವ್ರ ಬರಗಾಲದಲ್ಲೂ ಕೊನೆಯ ಆಶಾದಾಯಕ ಬೆಳೆಯಾಗಿ ಬೆಳೆಯುವುದರ ಮೂಲಕ ರೈತರಿಗೆ ಬರ ನಿರ್ವಹಣೆಯಲ್ಲಿ ರೈತರಿಗೆ ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತವೆ.

ಕ್ರಮವಲ್ಲದ ಜೀವನಶೈಲಿಯ ನಿರ್ವಹಣೆಗಾಗಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು

ಇತ್ತೀಚಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು ಮಧುಮೇಹ ವಿರೋಧಿ ಗುಣವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿರುವ ನಿಧಾನಗತಿಯಲ್ಲಿ ಜೀರ್ಣವಾಗುವ ಪಿಷ್ಟವು (ಖಆಖ) ಜೀರ್ಣಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಮತ್ತು ಕರುಳಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಬೋಹೈಡ್ರೇಟ್ ಗಳನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆಯನ್ನು ನಿಧಾನಗೊಳಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಮಧುಮೇಹ ತಡೆಯಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಮತ್ತೊಂದು ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಜೋಳದ ಹೊಟ್ಟಿನಿಂದ ತಯಾರಿಸಿದ ಪಾಪಡಿಯನ್ನು ಸೇವಿಸಿದ ಇನ್ಸುಲಿನ್ ಅವಲಂಬಿತವಲ್ಲದ ಮಧುಮೇಹಿ (ನಾನ್ ಇನ್ಸುಲಿನ್ ಡಯಾಬಿಟಿಸ್ ಮೆಲ್ಲಿಟಸ್ (ಎನ್‌ಐಡಿಡಿಎಂ)) ರೋಗಿಗಳ ರಕ್ತದ ಗ್ಲೂಕೋಸ್ ಮಟ್ಟವು ಗಣನೀಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಇಳಿಕೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿದೆ ಎಂಬ ಅಂಶವನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ (ಶಿಂಧೆ, 2004) .

ಸಜ್ಜೆಯ ಸೇವನೆಯು ಮಧುಮೇಹಿಗಳಲ್ಲಿ ರಕ್ತದ ಸಕ್ಕರೆಯ ಮಟ್ಟವನ್ನು ದೀರ್ಘಕಾಲದವರೆಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು ಪರಿಣಾಮಕಾರಿಯಾಗಿ ಸಹಾಯ ಮಾಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸಾಬೀತಾಗಿದೆ. ರಾಗಿ ಆಧಾರಿತ ಆಹಾರಗಳು ಹೆಚ್ಚಿನ ಫೈಬರ್ ಅಂಶದ ಕಾರಣದಿಂದ ಕಡಿಮೆ ಗ್ಲೈಸೆಮಿಕ್ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಿವೆ ಮತ್ತು ಪಿಷ್ಟದ ಜೀರ್ಣತೆ ಮತ್ತು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳುವಿಕೆ (ಕುಮಾರಿ ಮತ್ತು ಸುಮತಿ, 2002) ಅನ್ನು ಕಡಿಮೆಗೊಳಿಸುವ ಆಲ್ಫಾ ಅಮೈಲೇಸ್ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನೂ ಸಹ ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ಎಲ್ಲಾ ಸಿರಿ ಧಾನ್ಯಗಳು ಅತ್ಯುತ್ತಮ ಹೈಪರ್ ಗ್ಲೈಸೆಮಿಕ್ ವಿರೋಧಿ ಚಟುವಟಿಕೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರುವುದಾಗಿ ಸಾಬೀತಾಗಿವೆ (ಸಿರೀಶ್ ಮತ್ತು ಇತರರು, 2011; ಪಾರ್ಕ್ ಮತ್ತು ಇತರರು, 2008). ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಆಧಾರಿತ ಆಹಾರಗಳು ಉತ್ತಮ ಪೌಷ್ಟಿಕಾಂಶವನ್ನು ನೀಡುವ ಹಾಗೂ ಪ್ರೋಟೀನ್ ಮತ್ತು ಇತರ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳ ಆಗರವಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮಧುಮೇಹ ತಡೆಗಟ್ಟುವ ಔಷಧವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ. ಹೀಗಾಗಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಸೇವನೆಯು ಮಧುಮೇಹ ತಡೆಗಟ್ಟಲು ಮತ್ತು ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿಡಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಸೇವನೆಯ ವಿಧಾನ

ಜೋಳ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಧಾನ್ಯಗಳು ಮಹಾರಾಷ್ಟ್ರದ ಪಶ್ಚಿಮ ಮತ್ತು ಮಧ್ಯ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ, ಕರ್ನಾಟಕ ಮತ್ತು ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ಉತ್ತರದ ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಆಹಾರ ಬೆಳೆಗಳಾಗಿವೆ. 1972-73 ರಿಂದ 2011-12 ರವರೆಗೆ ಜೋಳದ ವಾರ್ಷಿಕ ತಲಾ ಬಳಕೆಯು ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.75ರಷ್ಟು ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಶೇ.87ರಷ್ಟು ಇಳಿಕೆಯಾಗಿದೆ.

ಕಳೆದ ಎರಡು - ಮೂರು ದಶಕಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂಗಾರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಜೋಳವು ಕಡಿಮೆ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಬೂಷ್ಟು ಹಿಡಿದ ಕಾರಣದಿಂದಾಗಿ ಜಾನುವಾರು ಮತ್ತು ಕುಕ್ಕುಟ ಆಹಾರ, ಪಿಷ್ಟ, ಕುಡಿಯುವ ಆಲ್ಕೋಹಾಲ್ ಮತ್ತು ಎಥೆನಾಲ್ ಉತ್ಪಾದನೆ ಮಾಡುವಂತಹ ಕೈಗಾರಿಕಾ ಬಳಕೆಗಳಿಗೆ ಬಳಸಲಾಗಿರುತ್ತದೆ

ನಗರ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಜನರ ಆದಾಯ ಹೆಚ್ಚಳದಿಂದಾಗಿ ಜಾನುವಾರು ಉತ್ಪನ್ನಗಳು, ಹಣ್ಣುಗಳು ಮತ್ತು ತರಕಾರಿಗಳನ್ನು (ಚಂದ್ 2007) ಒಳಗೊಂಡಿರುವ ಸಮತೋಲಿತ ಆಹಾರ ಪಡೆಯುವ ದಿಸೆಯಲ್ಲಿ ಆಹಾರ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿರುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ನಗರೀಕರಣದಿಂದಾಗಿ ಜನರು ತಮ್ಮ ದೈನಂದಿನ ಆಹಾರ ತಯಾರಿಸಲು ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಮಯ ಕಳೆಯಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗದಿರುವುದರಿಂದ ಜೋಳ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಸೇವನೆಯು ಇಳಿಮುಖವಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ರಿಯಾಯಿತಿ ಬೆಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಕ್ಕಿ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮೂಲಕ ಸರಬರಾಜು ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಆಹಾರ ಸೇವನೆ ಪದ್ಧತಿಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ.

ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಆಹಾರ ಮುಖ್ಯವಾಹಿನಿಗೆ ತರುವುದು

ಸಂಶೋಧಕರು, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ನೀತಿ ಸಲಹೆಗಾರರು, ಸರ್ಕಾರಿ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಸರ್ಕಾರೇತರ ಸಂಸ್ಥೆಗಳು, ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರು ಸಾಮೂಹಿಕ ಅಭಿಯಾನ ಮತ್ತು ಕೇಂದ್ರ ಸರ್ಕಾರದೊಂದಿಗೆ ನಿರಂತರವಾದ ಮಾತುಕತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ಅರ್ಹ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸಿರುತ್ತಾರೆ. ಆಹಾರ ಭದ್ರತಾ ಕಾಯಿದೆ 2013 ರಲ್ಲಿ ಒಣ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಲಾಗುವ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲು ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿದಂತೆ, ಇವನ್ನು ಸಾರ್ವಜನಿಕ ವಿತರಣಾ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೆ ತರಲಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರ ಹಲವಾರು ವರ್ಷಗಳ ಪ್ರಯತ್ನವು ಅವರ ಬೇಡಿಕೆಯಂತೆ, ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಸ್ಥಾನ ಕಲ್ಪಿಸಲು ಮೂರು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ಮಾಡಿದಾಗ ಅವರ ಆಶಯ ಈಡೇರಿತ್ತಾದರೂ, ಕರ್ನಾಟಕ ಹೊರತುಪಡಿಸಿ ಇತರೆ ರಾಜ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಯಿದೆಯು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳಿಗೆ ನಿರೀಕ್ಷಿತ ಸ್ಥಾನ ನೀಡಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳೆಡೆ ಗಮನವು ಹೆಚ್ಚುತ್ತಿರುವುದರಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಸಾಗುವಳಿಯನ್ನು ಪುನಃಶ್ಚೇತನಗೊಳಿಸುವುದು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. ಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಮತ್ತು ಸಮಗ್ರ ವಿಧಾನಗಳು, ಕಾರ್ಯತಂತ್ರ ಮತ್ತು ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳ ಅನುಷ್ಠಾನ ಮೂಲಕ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರ ಆದಾಯವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸುವುದು ಏಕೈಕ ಮಾರ್ಗವಾಗಿದೆ. 2022 ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ರೈತರ ಆದಾಯವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸುವ ಗುರಿಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ನೀತಿ ರೂಪಿಸಲು ಮೇಲೆ ಪ್ರಸ್ತಾಪಿಸಿರುವ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ಸಂಕ್ಷೇಪಗೊಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

- ❖ ಮೊದಲನೆಯದಾಗಿ, ಭೂಮಿಯ ಪರಿಮಿತ ಪೂರೈಕೆಯ ಸ್ವಭಾವದಿಂದಾಗಿ, ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಇಳುವರಿ ಅಂತರ ಕಡಿತಗೊಳಿಸಿ ಉತ್ಪಾದಕತೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು, ಬೀಳು ಮತ್ತು ಪಾಳು ಭೂಮಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು

ಬೆಳೆಸುವುದು, ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳನ್ನು ಅಳವಡಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ಟಿ ಎಫ್ ಪಿಯನ್ನು ಉತ್ತಮಪಡಿಸುವುದು, ಅಧಿಕ ಇಳುವರಿ ಮತ್ತು ಸಂಕರ ತಳಿಗಳನ್ನು ಅಭಿವೃದ್ಧಿಪಡಿಸುವುದು, ಜೈವಿಕ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಿತ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ತಳಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ ಮತ್ತು ಬೀಜ ಗ್ರಾಮ/ ಬೀಜ ಕೇಂದ್ರಗಳ ಸ್ಥಾಪನೆ ಮೂಲಕ ರೈತರ ಆದಾಯವನ್ನು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುವುದು

❖ ಎರಡನೆಯದಾಗಿ, ಉತ್ಪಾದನಾ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿತಗೊಳಿಸುವುದರಿಂದ ಒಣ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ತೃಣ ಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರ ಆದಾಯವನ್ನು ಸಮರ್ಪಕವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದಾಗಿದೆ.

- ಶಿಫಾರಸ್ಸು ಮಾಡಲಾದ ಬೇಸಾಯ ಕ್ರಮಗಳ ಅಳವಡಿಕೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಸಮರ್ಥತೆ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಉನ್ನತೀಕರಣ ಹಾಗೂ ನೀರು ಉಳಿಸುವ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಬೇಸಾಯ ವೆಚ್ಚವನ್ನು ಕಡಿಮೆ ಮಾಡಬಹುದು.

- ಮತ್ತೊಂದು ಕಡೆ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕೃಷಿ ಅಳವಡಿಕೆ ಹಾಗೂ ಪಾರಂಪರಿಕ ಮತ್ತು ಆಧುನಿಕ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳ ಮಿಶ್ರ ಅಳವಡಿಕೆಯಿಂದ ಸಂಪನ್ಮೂಲ ಬಳಕೆ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು. ಸಮಗ್ರ ಬೇಸಾಯ ಪದ್ಧತಿ ಮಾದರಿಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂಗಾರು-ನಂತರದ ಭತ್ತದ ಬೀಳಿನಲ್ಲಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಬೇಸಾಯ ಸೇರ್ಪಡಿಸುವುದರಿಂದ ಒಣ ಬೇಸಾಯದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆ ತೀವ್ರತೆ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು.

❖ ಮೂರನೆಯದಾಗಿ, ಮೇಲ್ಕಂಡ ವಿಧಾನಗಳಿಂದ ಲಭ್ಯವಾಗುವ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೀರಿಕೊಳ್ಳಲು ಇವುಗಳಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಅತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ. ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಯಿಂದ ಬೇಡಿಕೆ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು ಹಾಗೂ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಉಪವಲಯ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ರೈತರಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಬೆಲೆಯನ್ನು ನೀಡಬಹುದು ಹಾಗೂ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರ ಆದಾಯವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸಬಹುದು.

- 2022ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಬೇಡಿಕೆಯ ಸೃಷ್ಟಿಗೆ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆಯು ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರ ಆದಾಯವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸಲು ಬೇಕಾದ ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಆದಾಯದ ಶೇ.30ರಷ್ಟು ಕೊಡಿಗೆ ನೀಡಬಲ್ಲದು. ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಹಾಗೂ ಮೌಲ್ಯವರ್ಧಿತ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ವಿವಿಧ ನೀತಿ ಶಿಫಾರಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಸಹ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು.

- ಉತ್ಪನ್ನ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪ್ರಬೇಧಗಳ/ತಳಿಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ, ಕ್ಷೇತ್ರ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಣೀಕರಣ (ಗ್ರೇಡಿಂಗ್) ಮತ್ತು ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು, ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ಯಂತ್ರೋಪಕರಣಗಳ ತಯಾರಿಕೆ, ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಜೈವಿಕ ಲಭ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಶೇಖರಣಾ ಅವಧಿ ಬಗ್ಗೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳನ್ನು ನಡೆಸುವುದರಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಬೇಡಿಕೆಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಬಹುದು. ಐ.ಐ.ಎಂ.ಆರ್ ನಲ್ಲಿ ಪೌಷ್ಟಿಕ-ರೆಫರಲ್ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯಗಳನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವುದರಿಂದ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಮೌಲ್ಯ ಸರಪಳಿಯ ಬ್ಯಾಂಡಿಂಗ್ ಮಾಡಲು ಗಮನಾರ್ಹ ಕೊಡುಗೆ ನೀಡುತ್ತದೆ.

- ಅಧಿಕ ಪೌಷ್ಟಿಕ ಮೇವನ್ನು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಮೌಲ್ಯ ಸರಪಳಿಗೆ ಸೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಉಪ ವಲಯಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯಿಂದ ರೈತರ ಆದಾಯವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸಬಹುದು.

- ❖ ನಾಲ್ಕನೆಯದಾಗಿ, ಸ್ಥಿರ ಬೆಲೆ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರಚಿಸುವುದು, ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ ಅಡಿಯಲ್ಲಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು, ಕನಿಷ್ಠ ಬೆಂಬಲ ಬೆಲೆ ಅಡಿ ಅಧಿಕ ಖರೀದಿ ಮಾಡುವುದು, ಎಲ್ಲಾ ಪೌಷ್ಟಿಕ-ಏಕದಳ ಬೆಳೆ ಉದ್ಯಮಗಳಿಗೆ ವಿಮಾ ರಕ್ಷಣೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು.
- ❖ ಐದನೆಯದಾಗಿ ನವೀನ ಸರಬರಾಜು ಸರಪಳಿ ಮಾದರಿಗಳೊಂದಿಗೆ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯವನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದು, ಆನ್ ಲೈನ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ಸೌಲಭ್ಯಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರಿಂದ, ಗ್ರಾಹಕರ ರೂಪಾಯಿಯಲ್ಲಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರ ಪಾಲನ್ನು ಗಣನೀಯವಾಗಿ ಹೆಚ್ಚಿಸಬಹುದು.
  - ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಉತ್ಪಾದಿಸುವ ರೈತರನ್ನು ರೈತ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಘಗಳ (ಎಫ್.ಪಿ.ಒ) ರಚನೆಗೆ ಪ್ರೇರಿಸುವುದರಿಂದ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ರೈತರ ಚೌಕಾಶಿ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಸಾಕಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ರೈತ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಘಗಳು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿಯೇ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮಾಡುವಂತಾಗಲು ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಸಂಶೋಧನಾ ಸಂಸ್ಥೆ (ಐ.ಐ.ಎಂ.ಆರ್) ಯಿಂದ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗಳನ್ನು ಒದಗಿಸಬೇಕು. ನವೀನ ಸರಬರಾಜು ಸರಪಳಿ ಮಾದರಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಮತ್ತು ಧಾನ್ಯಗಳ ರೈತರಿಗೆ ಲಾಭದಾಯಕ ಬೆಲೆಗಳನ್ನು ತರುವ ಉದ್ದೇಶದಿಂದ ಈ ನವೋದ್ಯಮಗಳನ್ನು ಎಫ್.ಪಿ.ಒ ಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಪರ್ಕ ಕಲ್ಪಿಸುವುದು
  - ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರ ಆದಾಯವನ್ನು ದ್ವಿಗುಣಗೊಳಿಸುವ ಉದ್ದೇಶದ ಸಾಧನೆಗೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ಸಣ್ಣ ಪ್ರಮಾಣದ ಗೋದಾಮು ಸೌಲಭ್ಯ ಒಳಗೊಂಡ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ರೈತ ಉತ್ಪಾದನಾ ಸಂಘಗಳ ರಚನೆಯತ್ತ ನೀತಿಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಬೇಕಾಗಿದೆ.
  - ರೈತರಿಗೆ ಬೆಲೆ ಸುರಕ್ಷತೆಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ, ದೇಶದ ಒಣಭೂಮಿ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಒಪ್ಪಂದ ಕೃಷಿ ಕೈಗೊಳ್ಳುವ ಸಾಧ್ಯತೆ/ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಯನ್ನು ಅನ್ವೇಷಿಸಬಹುದು. ಇದರಿಂದ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗೆ, ಗುಣಮಟ್ಟದ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಸಮಯೋಚಿತ ಹಾಗೂ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಸರಬರಾಜಿಗೆ ಅನುವಾಗುತ್ತದೆ.
- ❖ ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ಕೃಷಿ ವಹಿವಾಟಿನಲ್ಲಿ ಸುಧಾರಣೆ, ರೈತರಿಗೆ ಸಾಲ ಮತ್ತು ವಿಮಾ ಬೆಂಬಲವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದು, ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರಿಗೆ ಮತ್ತು ಉದ್ದಿಮೆದಾರರಿಗೆ ತೆರಿಗೆ ವಿನಾಯಿತಿಯನ್ನು ಒದಗಿಸುವುದರಿಂದ, ಮುಂಬರುವ ವರ್ಷಗಳಲ್ಲಿ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ರೈತರ ಆದಾಯ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಉತ್ಪಾದನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕ: ಸಿರಿ ಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವುದು

ತನ್ನ ಬಳಕೆ ಶೈಲಿಯನ್ನು ಪ್ರಸಕ್ತ ಕಳೆದುಕೊಂಡಿರುವ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು, ಹಿಂದಿನ ದಿನಗಳ ಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಪುನರುಜ್ಜೀವನಗೊಳಿಸುವ ಹಾಗೂ ವಿವಿಧ ಉಪಕ್ರಮಗಳ ಮೂಲಕ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳನ್ನು ಭವಿಷ್ಯದ ಆಹಾರವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಲು ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ನೀರಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯಬಹುದಾದ ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರ ಆದಾಯವನ್ನು ಖಚಿತಪಡಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಸರ್ಕಾರ, ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆಯು ಮುಂದಾಗಿದೆ.

ಸಾವಯವ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ

ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ:

ಒಂದು ಸ್ವತಂತ್ರ ಸಂಸ್ಥೆಯು ಕೆಲವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾನದಂಡಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಿರುವ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯೇ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ .

ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಯೋಜನೆಯು ದೇಶದಲ್ಲಿ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪಾದನೆಗೆ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮಾನದಂಡಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದೆ. ಒಂದು ಉತ್ಪನ್ನವನ್ನು ಸಾವಯವ ಎಂದು ಕರೆಯಲು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕನಿಷ್ಠ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ ಮಾನದಂಡ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಎಲ್ಲಾ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪಾದನೆಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇದೆಯೇ?

ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣವು ಒಂದು ಸಾವಯವ ರೈತ ಅಥವಾ ಸಂಸ್ಥೆ/ಯೋಜನೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವ ಸ್ವಯಂಪ್ರೇರಿತ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಭೂಮಿಯ ಫಲವತ್ತತೆ ಕಾಪಾಡುವಿಕೆ ಅಥವಾ ಪರಿಸರ ಮಾಲಿನ್ಯ ಕಾಪಾಡುವಿಕೆ ಅಥವಾ ಮಣ್ಣು ಮತ್ತು ನೀರಿನ ಮಾಲಿನ್ಯ ಕಾಪಾಡುವ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತ್ರ ಆಸಕ್ತಿ ಇರುವ ರೈತರು ಅಥವಾ ಸ್ವಂತ ಉಪಯೋಗಕ್ಕಾಗಿ ಮಾತ್ರ ಸಾವಯವ ಆಹಾರವನ್ನು ಬೆಳೆಸುವ ರೈತರು, ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ಮಾಡುವ ಅವಶ್ಯಕತೆ ಇಲ್ಲ.

ತನ್ನ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಹೊರದೇಶಗಳಿಗೆ ರಫ್ತು ಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವಿರುವ ರೈತನಿಗೆ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣವು ಕಡ್ಡಾಯವಾಗಿದೆ. ಸಾವಯವ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವಿಲ್ಲದೇ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಭಾರತದಿಂದ ರಫ್ತು ಮಾಡಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ದೇಶೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರದ ಸರಪಳಿ ಇರುವುದರಿಂದ, ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಮಾಣಿತ ಆಹಾರಕ್ಕೆ ಅವಕಾಶ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆ. ನಿಗದಿತ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರವಲ್ಲದೇ ಭಾರತ ಸರ್ಕಾರವು, ತಮ್ಮ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ನೇರವಾಗಿ ಗ್ರಾಹಕರಿಗೆ ಅಥವಾ ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಸರಣಿಗೆ ಮಾರಲು ಇಚ್ಛಿಸುವ ಸಣ್ಣ ರೈತರ ಗುಂಪುಗಳಿಗೆ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ ಮೂಲಕ ಖಾತರಿ (ಪಿಜಿಎಸ್) ಪ್ರಮಾಣ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ನೀಡುವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಮಾಡಿದೆ. ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಸಣ್ಣ ಸಾವಯವ ರೈತರು ತಮ್ಮ ಉತ್ಪನ್ನಗಳನ್ನು ಮಾರಾಟ ಮಾಡಲು ಇದು ಒಂದು ವಿಕೇಂದ್ರೀಕೃತ ಸಾವಯವ ಪ್ರಮಾಣೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಾಗಿದೆ. ಈ ಯೋಜನೆಯ ವಿವರಗಳು ದೇಶದ ಎಲ್ಲಾ ಕೃಷಿ ವಿಸ್ತರಣಾ ಕಛೇರಿಗಳಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಾಗಿದೆ. ವಿವರಗಳು www.pgs.india.npop.gov.in ವೆಬ್‌ಸೈಟ್‌ನಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಲಭ್ಯವಿರುತ್ತವೆ.

ಯು.ಎಸ್ ಮತ್ತು ಯೂರೋಪ್ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ, ಲೇಬಲಿಂಗ್ ಅಗತ್ಯತೆಗಳನ್ನು ಕಟ್ಟುನಿಟ್ಟಾಗಿ ಗಮನಿಸುವುದರ ಮೂಲಕ ದೇಶೀಯ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಮಾರಾಟವನ್ನು ನಿಯಂತ್ರಿಸಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ನಮ್ಮ ದೇಶದಲ್ಲಿಯೂ ಇದೇ ರೀತಿಯ ನಿಯಂತ್ರಣ ಕಾಯಿದೆಯನ್ನು ದೇಶೀಯ ಮಾರುಕಟ್ಟೆಯಲ್ಲಿ ಸದ್ಯದಲ್ಲಿಯೇ ಜಾರಿಗೆ ತರುವ ನಿರೀಕ್ಷೆ ಇದೆ.

ಸಾವಯವ ಮಾನದಂಡಗಳೇನು?

ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರವು 'ಸಾವಯವ ಕ್ಷೇತ್ರ' ಎಂದು ಕರೆಯಲ್ಪಡಲು ಅನುಸರಿಸಬೇಕಾದ ಕನಿಷ್ಠ ಸಾವಯವ ಪದ್ಧತಿಗಳಿಗೆ 'ಸಾವಯವ ಮಾನದಂಡ' ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಂಕ್ಷಿಪ್ತವಾಗಿ ಕೆಲವು ಪದ್ಧತಿಗಳನ್ನು ಈ ಕೆಳಕಂಡಂತೆ ನೀಡಿದೆ.

- ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಸಾವಯವ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಏಕದಳಧಾನ್ಯ, ದ್ವಿದಳಧಾನ್ಯ, ತರಕಾರಿಗಳು, ಎಣ್ಣೆಕಾಳುಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳೆಗಳಾದರೆ, ಪರಿವರ್ತನಾ ಅವಧಿಯು ಪರಿಶೀಲನಾ ದಿನಾಂಕದಿಂದ 24 ಮಾಹೆಗಳಾಗಿದ್ದು, ಬಹುವಾರ್ಷಿಕ ಬೆಳೆಗಳಾದ ತೋಟದ ಬೆಳೆಗಳಾದರೆ ಪರಿವರ್ತನಾ ಅವಧಿಯು 36 ಮಾಹೆಗಳಾಗಿರುತ್ತದೆ.
- ಮಣ್ಣಿನ ಫಲವತ್ತತೆ ಮತ್ತು ಪೋಷಕಾಂಶ ನಿರ್ವಹಣೆಯು ಕೇವಲ ಸಾವಯವ ಪರಿಕರಗಳಿಂದ ಆಗಬೇಕು. ಸಾವಯವ ಪರಿಕರಗಳು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿನ ಅಥವಾ ಕ್ಷೇತ್ರದ ಹೊರಗಿನದ್ದಾಗಿರಬಹುದು. ಆದರೆ ಅವು ನೈಸರ್ಗಿಕ ಉತ್ಪನ್ನಗಳಾಗಿರಬೇಕು, ರಾಸಾಯನಿಕ ವಸ್ತುಗಳಾಗಿರಬಾರದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಎಲ್ಲಾ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಸಸ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿ ಅಥವಾ ಅಣುಜೀವಿ ಮೂಲಗಳ ಆಧಾರಿತವಾಗಿರುತ್ತವೆ.

- ಬೀಜ ಮತ್ತು ಬಿತ್ತನೆಗೆ ಬಳಸುವ ವಸ್ತುಗಳು ಕೂಡ ಸಾವಯವ ಬೆಳೆ ಆಧಾರಿತ ವಾಗಿರಬೇಕು.
- ಕೀಟ ಮತ್ತು ರೋಗಗಳಿಂದ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸಲು ಉಪಯೋಗಿಸುವ ವಸ್ತುಗಳು ಸಸ್ಯ, ಪ್ರಾಣಿ ಮತ್ತು ಅಣುಜೀವಿ ಮೂಲಗಳ ಆಧಾರಿತವಾಗಿರಬೇಕು. ರಾಸಾಯನಿಕಗಳನ್ನು ನಿಷೇಧಿಸಲಾಗಿದೆ.
- ಎಲ್ಲಾ ಬ್ರ್ಯಾಂಡ್ ಪೋಷಕಾಂಶಗಳು ಮತ್ತು ಸಸ್ಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಉತ್ಪನ್ನಗಳು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ಬಳಸಲು ಅರ್ಹವೆಂದು ಅಧಿಕೃತ ಪ್ರಮಾಣನ ಸಂಸ್ಥೆಯಿಂದ ಅನುಮೋದಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿರಬೇಕು.
- ಅನುವಂಶೀಯವಾಗಿ ಬದಲಾಯಿಸಲಾಗಿರುವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಬಳಕೆಗೆ ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯಲ್ಲಿ ನಿಷೇಧ
- ರಾಸಾಯನಿಕಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ಸಾವಯವ ಅಲ್ಲದ ವಸ್ತುಗಳಿಂದ ಮಣ್ಣು, ನೀರು ಹಾಗೂ ವಾಯು ಮಾಲಿನ್ಯವಾಗದಂತೆ ಕ್ರಮ ವಹಿಸಬೇಕು.
- ಸಾವಯವ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸಲಾದ ಎಲ್ಲಾ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪದ್ಧತಿಗಳ ವಿವರಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡ ಸಾವಯವ ವ್ಯವಸ್ಥೆ ಯೋಜನೆಯನ್ನು ಹೊಂದಿರಬೇಕು.
- ಎಲ್ಲಾ ಕೃಷಿ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸೂಕ್ತವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು, ಇವು ಪರಿವೀಕ್ಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳಿಗೆ ಲಭ್ಯವಾಗುವಂತಿರಬೇಕು.
- ಹೆಚ್ಚುವರಿ ಮಾಹಿತಿಯು www.apeda.gov.in ರ ಪ್ರಕಟಣಾ ಭಾಗದಲ್ಲಿರುವ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪಾದನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ (ಎನ್ ಪಿ.ಬಿ.ಪಿ) ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಯಲ್ಲಿ ಲಭ್ಯವಿದೆ.

ಮುನ್ನಡೆಯುವ ದಾರಿ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಸುಸ್ಥಿರ, ಲಾಭದಾಯಕ ಹಾಗೂ ಗೌರವಾನ್ವಿತ ವೃತ್ತಿಯನ್ನಾಗಿ ಪರಿವರ್ತಿಸಿ, ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಅವಕಾಶಗಳ ಲಾಭವನ್ನು ರೈತರು ಪಡೆಯುವಂತಾಗಲು ಸಾವಯವ ಕೃಷಿಯನ್ನು ಮುಖ್ಯ ಕೃಷಿ ಉತ್ಪಾದನೆಯೊಂದಿಗೆ ತಂದು, 2022ರ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಕನಿಷ್ಠ ಶೇ.10 ರಷ್ಟು ಸಾಗುವಳಿ ಪ್ರದೇಶವನ್ನು ಸಾವಯವ ಪ್ರದೇಶವಾಗಿ ಪರಿವರ್ತನೆ ಮಾಡುವುದು ರಾಜ್ಯ ಸರ್ಕಾರದ ದೃಷ್ಟಿ ಕೋನವಾಗಿದೆ.

ಒತ್ತು ನೀಡಬೇಕಾದ ವಿಚಾರಗಳು

- ಸಾವಯವ ಕೃಷಿ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಬೇಸಾಯದ ಪ್ರದೇಶದ ವಿಸ್ತರಣೆ
- ಮಾರುಕಟ್ಟೆ ಆಧಾರಿತ ಬೆಳೆ ಗುಚ್ಛಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ
- ಮೌಲ್ಯವರ್ಧನೆ ಮತ್ತು ಸಂಸ್ಕರಣೆಗಾಗಿ ಉತ್ಪಾದನಾ ಪ್ರದೇಶದಲ್ಲಿ ಬೃಹತ್ ಪ್ರಮಾಣದ ಮೂಲಸೌಕರ್ಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದು
- ರೈತ ಸಂಘಗಳು/ಒಕ್ಕೂಟಗಳು, ಉತ್ಪಾದನೆ, ಸಂಸ್ಕರಣೆ ಮತ್ತು ಮಾರುಕಟ್ಟೆದಾರರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕ-ಖಾಸಗಿ ಸಹಭಾಗಿತ್ವವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಅನುವು ಮಾಡುವುದು
- ಬೆಂಗಳೂರು ಮತ್ತು ರಾಜ್ಯದ ಇತರೆ ನಗರಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಪಟ್ಟಣಗಳಲ್ಲಿ ಚಿಲ್ಲರೆ ವ್ಯಾಪಾರ ಮಳಿಗೆಗಳನ್ನು ತೆರೆಯಲು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು
- ರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮತ್ತು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ರಾಜ್ಯದ ಸಾವಯವ ಉತ್ಪನ್ನಗಳ ಹಾಗೂ ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳ ಬ್ರ್ಯಾಂಡ್ ಅನ್ನು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸುವುದು
- ಪರಿಸರ ಆಧಾರಿತ ಮತ್ತು ಕೃಷಿ ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮವನ್ನು ಉತ್ತೇಜಿಸುವುದು

ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು:- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮೇಳ 2018
ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಪಟ್ಟಿ (19 ರಿಂದ 21 ಜನವರಿ 2018)

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿಷಯ	19- ಜನವರಿ 2018 ಶುಕ್ರವಾರ		20- ಜನವರಿ 2018 ಶನಿವಾರ		21- ಜನವರಿ 2018 ಭಾನುವಾರ	
		ಸಮಯ	ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಸಮಯ	ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಸಮಯ	ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
1	ಉದ್ಘಾಟನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಮುಖ್ಯ ಸಭಾಂಗಣ	ಬೆ.11.00-ಮ.12.30	ಮಾನ್ಯ ಮುಖ್ಯಮಂತ್ರಿಗಳಿಂದ ಸಾವಯವ ಮತ್ತು ಸಿರಿಧಾನ್ಯಗಳು- ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ವಾಣಿಜ್ಯ ಮೇಳ 2018 ರ ಅಧಿಕೃತ ಉದ್ಘಾಟನೆ	-	-	-	-
2	ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ	ಬೆ.9.00-ಸಂ.6.30 ಬೆ.11.00-ಮ.12.30 ಬೆ.9.30-ಸಂ.6.30	ಪ್ರದರ್ಶಕರು ಮಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಿ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಏರ್ಪಡಿಸುವುದು ಉದ್ಘಾಟನಾ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ವಸ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ಮುಂದುವರಿಯುವುದು	ಬೆ.9.30-ಸಂ.6.30	ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನ ಮುಂದುವರಿಯುವುದು	ಬೆ.9.30-ಸಂ.6.30	ವಸ್ತುಪ್ರದರ್ಶನ ಮುಂದುವರಿಯುವುದು
3	ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಕೋಠಿ 1-ಜೈವಿಕ್ ಹಾಲ್(ಜೆಎಚ್)	ಬೆ.11.00-ಮ.1.00 ಮ.2.00-ಮ.3.30 ಮ.3.45-ಸಂ.5.30	ಸಮ್ಮೇಳನದ ನೊಂದಣಿ, ಕೆಟಗಗಳ ವಿತರಣೆ ಅಧಿವೇಶನ-1 (ಜೆಎಚ್) ಅಧಿವೇಶನ-2 (ಜೆಎಚ್)	ಬೆ.10.00-ಬೆ.11.45 ಬೆ.11.30-ಮ.1.00 ಮ.2.00-ಮ.3.30 ಮ.3.30-ಸಂ.5.00	ಅಧಿವೇಶನ-3 (ಜೆಎಚ್) ಸಿರಿಧಾನ್ಯ ಸ್ಪರ್ಧಿ ಅರ್ಜಿ ಅಧಿವೇಶನ-4 (ಜೆಎಚ್) ಅಧಿವೇಶನ-5 (ಜೆಎಚ್) ಅಧಿವೇಶನ-6 (ಜೆಎಚ್)	ಬೆ.10.00-ಬೆ.11.30 ಬೆ.11.30-ಮ.1.00	ಅಧಿವೇಶನ-7(ಜೆಎಚ್) ಅಧಿವೇಶನ-8(ಜೆಎಚ್)
	ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಮ್ಮೇಳನ ಕೋಠಿ 2- ಸಿರಿಧಾನ್ಯಹಾಲ್(ಎಸ್‌ಎಚ್)	ಬೆ.11.00-ಮ.1.00 ಮ.2.00-ಮ.3.30	ಸಮ್ಮೇಳನದ ನೊಂದಣಿ ಅಧಿವೇಶನ-1(ಎಸ್‌ಎಚ್)	ಬೆ.11.00-ಬೆ.11.30 ಬೆ.11.30-ಮ.1.00 ಮ.2.00-ಮ.3.30 ಮ.3.30-ಸಂ.4.00	ಅಧಿವೇಶನ-2(ಎಸ್‌ಎಚ್) ಅಧಿವೇಶನ-3(ಎಸ್‌ಎಚ್) ಅಧಿವೇಶನ-4(ಎಸ್‌ಎಚ್) ಅಧಿವೇಶನ-5(ಎಸ್‌ಎಚ್)	ಬೆ.10.00-ಬೆ.11.30	ಅಧಿವೇಶನ-6(ಎಸ್‌ಎಚ್)
4	ರೈತರ ಕಾರ್ಯಾಗಾರ	ಮ.2.30-ಸಂ.5.30	ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು/ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಇಕೋವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸ	ಬೆ.9.30-ಸಂ.6.30	ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯಗಳು/ ಕೃಷಿ ಇಲಾಖೆ ಮತ್ತು ಇಕೋವಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಹಯೋಗದೊಂದಿಗೆ ಉಪನ್ಯಾಸ	ಬೆ.10.30-ಮ.1.00	ಡಾ.ಬಿ.ಎಂ.ಹೆಗಡೆ ಮತ್ತು ಡಾ.ಶಾರದಾ ರವರಿಂದ ಪ್ರಜ್ಞಾಪಂಚ ಜೀವನದ ಬಗ್ಗೆ ಅಧಿವೇಶನ
5	ಬಿ2ಬಿ & ಎಫ್2ಬಿ, ಬಿ2ಬಿ ಲಾಂಚ್	ಮ.12.30-ಮ.1.00 ಮ.2.00-ಸಂ.6.00	ಲಾಂಚ್ ನಲ್ಲಿ ಬಿ2ಬಿ ಅಧಿಕೃತ ಆರಂಭ ಬಿ2ಬಿ & ಎಫ್2ಬಿ ಅಧಿವೇಶನಗಳು	ಬೆ.10.00-ಸಂ.6.00	ಬಿ2ಬಿ & ಎಫ್2ಬಿ ಅಧಿವೇಶನಗಳು	ಬೆ.10.00-ಸಂ.6.00	ಬಿ2ಬಿ & ಎಫ್2ಬಿ ಅಧಿವೇಶನಗಳು

ಕ್ರ.ಸಂ.	ವಿಷಯ	19- ಜನವರಿ 2018 ಶುಕ್ರವಾರ		20- ಜನವರಿ 2018 ಶನಿವಾರ		21- ಜನವರಿ 2018 ಭಾನುವಾರ	
		ಸಮಯ	ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಸಮಯ	ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ	ಸಮಯ	ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ
6	ಗ್ರಾಹಕ-ಸಂಪರ್ಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು (ಖಾನಾವಳಿ)	ಮ.1.00-ಸಂ.6.30	1.ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಸಿಂಧಾನ್ಯ ಖಾದ್ಯಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸ್ಪರ್ಧೆ 2. ಮದ್ಯ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಸಿಂಧಾನ್ಯಗಳ ಬಳಕೆ/ ಸಾವಯವ ಆಹಾರ ಅಂದೋಲನ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ 3. ನಮ್ಮ ನಾಟಿ ಕಥೆ- ಸವಿ ನೆನಪು ಕಥೆಗಳು ಮತ್ತು ಖಾದ್ಯಗಳ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ 4. ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	ಬೆ.10.00-ರಾ.8.30	1.ವೃತ್ತಿನಿರತ ಬಾಣಸಿಗರು/ ಸಾರ್ವಜನಿಕರಿಗೆ ಸಿಂಧಾನ್ಯ ಖಾದ್ಯಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸ್ಪರ್ಧೆ 2. ವೃತ್ತಿನಿರತ ಬಾಣಸಿಗರಿಂದ ಖಾದ್ಯ ತಯಾರಿಕೆ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಸಿಂಧಾನ್ಯಗಳ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆಯ ವ್ಯಾಪ್ತಿ/ ಮಕ್ಕಳ ಪೌಷ್ಟಿಕತೆ/ ಆರೋಗ್ಯಕರ ತಿನಿಸುಗಳು/ ದೇಹದ ತೂಕ ನಿರ್ವಹಣೆ/ ಜೀವನ ಶೈಲಿ ಕಾಯಿಲೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ/ ತೋಟದಿಂದ ತಟ್ಟೆಯವರೆಗೆ- ಹೊರಹೊಮ್ಮುತ್ತಿರುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿ ಬಗ್ಗೆ ಚರ್ಚೆ. 3.ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	ಬೆ.10.00-ಸಂ.4.00	1.ವೃತ್ತಿನಿರತ ಯುವ ಬಾಣಸಿಗರಿಗೆ ಸಿಂಧಾನ್ಯಗಳ ಅಡುಗೆಗಳ ಸ್ಪರ್ಧೆ 2.ಬಾಣಸಿಗರಿಂದ ಪಾರಂಪರಿಕ ಪಾಕ ವಿಧಾನ/ ಆಹಾರದಲ್ಲಿ ಸಿಂಧಾನ್ಯಗಳ ಸಮೀಲನದ ಪ್ರಾತ್ಯಕ್ಷಿಕೆ. 3.ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಚಿತ್ರಕಲಾಸ್ಪರ್ಧೆ
7	ಜೈವಿಕ ಇಂಡಿಯಾ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	-	-	ಸಂ.5.30-ಸಂ.7.30 ರಾ.5.30-ರಾ.8.00	ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು	-	-
8	ಭೋಜನ ಕೂಟ	-	-	ರಾ.8.00-ರಾ.9.00	ಭೋಜನ ಕೂಟ	-	-
9	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭ (ಮುಖ್ಯ ಸಭಾಂಗಣ)	-	-	-	-	ಸಂ.4.00-ಸಂ.5.00	ಸಮಾರೋಪ ಸಮಾರಂಭ ಪ್ರಶಸ್ತಿ ಪ್ರದಾನ-ಪ್ರದರ್ಶಕರು, ಜೋಸ್ಟರ್ ಪ್ರದರ್ಶನ, ನೆನಪಿನ ಕಾಣಿಕೆ ಇತ್ಯಾದಿ

